

HET ORNITHOLOGISCH ATLASPROJEKT in GRONINGEN.

In 1975 is het de bedoeling dat ook wij in distrikt Groninger starten met het Atlas-project. Er is weliswaar in '73 en '74 reeds een begin gemaakt, maar het komende broedseizoen willen we in principe alle hokken (108) gaan bezetten met niet alleen de medewerking van de leden van de Stichting Avifauna Groningen, maar met alle vogelaars in de provincie.

Wie organiseert eigenlijk dit project? Het is opgezet als één van de activiteiten van de Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland (SOVON), die in eerste instantie voor de reorganisering van dit project is opgericht. Nederland, vertegenwoordigt door de SOVON, neemt op deze wijze deel aan dit door het EOAC (Eur. Ornithol. Atlas Committee) georganiseerde Atlas-project. Doel is het samenstellen van een atlas over de verspreiding van broedvogels in Europa. De SOVON wordt gevormd door vertegenwoordigers (de distriktcoördinatoren) van vrijwel alle in Nederland werkzame vogelwerkgroepen, avifauna-groepen en diverse organisaties en instellingen (zoals de N.O.U., C.N.A., R.I.N., de Jeugdbonden enz.) Het is nu dan eens eindelijk zover dat alle vogelaars in Nederland, in het belang van de vogelbescherming, meedoen aan een gezamenlijk project.

Wat is nu ongeveer de doelstelling van dit project?

Het samenstellen van een ornithologische atlas met als doel het verkrijgen van nauwkeurige informatie over de verspreiding van broedvogels en dit te realiseren binnen 5 jaar. We verwachten dat de hierbij verzamelde gegevens bijdragen tot kennis over de geographische verspreiding van de vogels, dienstig gemaakt kunnen worden aan de milieu-kartering en stimuleren tot meer gedetailleerd oecologische onderzoek over biotoopkeus en de bevolkingsdichtheid van daarvoor in aanmerking komende soorten. Verder ligt het in de bedoeling de inventarisatie na, bijvoorbeeld 10 jaar te herhalen, om inzicht te krijgen in de avifaunistische veranderingen (voor- en achteruitgang, wijziging van de verspreiding) welke er gedurende zo'n periode optreden.

Wat onze eigen provincie betreft; we weten plaatselijk wel 't een en ander over het voorkomen van specifieke soorten als bijv. de grauwe gors, kuifeend, steenuil, watersnip, visdief enz. Over de verspreiding in de gehele provincie momenteel is weinig bekend en wat kunnen we nu bijv. zeggen over de vermeende achteruitgang van de grasmus, de gekraagde roodstaart? Allemaal gegevens die nu ontbreken en waarop na voltooiing van het Atlas-project meer zicht op komt.

Wie kan er meedoen aan het Atlas-project?

Iedereen ongeacht vogelkennis- of ervaring. Elke ingevulde broedvogellijst is waardevol met enkele soorten of 60 soorten; elk gegeven is bruikbaar. Elke medewerker dient zich echter wel aan de spelregels te houden, uitvoerig vermeld in de handleiding van de Sovon. Deze stuurt de subcoördinator of coördinator U na aanmelding toe. Tevens krijgt U een stafkaartje 1450.000 van het hok waarin U gaat waarnemen en een aantal broedvogellijsten.

Hoe wordt Het Atlas-project in de praktijk uitgevoerd?

Zie hiervoor allereerst de handleiding met de aanvulling hierop.

In het kort kan ik U vertellen dat distrikt Groningen is verdeeld in 113 hokken van 5 x 5 km (zie kaartje). De medewerker, die zich aanmeldt, heeft tot taak vast te stellen of een bepaalde vogelsoort in zijn hok als broedvogel voorkomt. Daarbij gaat het alleen om het vaststellen van de soort (kwalitatief) en niet om de aantallen van die soort.

Om vast te stellen welke broedvogels in het hok voorkomen gaan we dit hok in het broedseizoen verscheidene malen bezoeken, zowel overdag, als 's-avonds en 's-nachts (als 't kan). Verder verspreiden we de bezoeken over het broedseizoen, wat loopt van 1 maart tot 31 juli.

Het voldoet 't beste om in een aantekenboekje in het veld de notities te maken. Zo kan men de eerste keer al direkt een aantal vogelsoorten vastleggen, m.b.v. de in de handleiding opgenomen codelijst.

We zien bijv. een zingende zanglijster (wordt code B 2), 'n overvliegende aalscholver (wordt voor Gron. code A 0) en een ekster met nestmateriaal wordt code C 9. Thuisgekomen vermelden we de hoogste zekerheids-coderingen per soort met potlood op een broedvogellijst. Hierop zetten we ook onze naam, nr. v/h hok, het jaar en de datum. Na een volgend bezoek kunnen de potloodcoderingen eenvoudig verbeterd en/of aangevuld worden. We trachten, al waarnemend in het hok, een steeds hogere codering voor de opgemerkte broedvogelsoorten te verkrijgen (liefst in C of D) en er nieuwe soorten aan toe te voegen.

Zelf heb ik in 1975 een hok geïnventariseerd en mijn ervaring was dat het vogelen in zo'n hok een erg spannende en leerzame bezigheid was. Je begint met de uilen, patrijzen, toezenten al vroeg in het seizoen, leert hun broedgebieden kennen en soms zijn bep. soorten het hele seizoen te volgen vanaf paarvorming, balts, nestbouw en verzorging van de jongen. Veel later in het seizoen verschijnen in het hok bijv. de koekkoek, spotvogel, wiewaai en de rapuit. Dan wordt het een hele kunst de territoria te vinden (want zijn het wel broedvogels en geen doortrokkeners?) en hun verdere activiteiten op hun vertrouwde plekjes te volgen. Een werkelijk ontspannende en boeiende manier van vogelen!!

Aan het eind v/h broedseizoen kan uit de werkljst--(en) dan gemakkelijk een eindlijst (i.p. *duplo*!) worden samengesteld. Deze lijst gaat naar de distriktscoördinator. Deze lijst wordt uiteindelijk verwerkt door een computer. Wij vragen U daarom de broedvogellijst vlg. de codelijst in te vullen! Onzekere en onbetrouwbare gegevens weglaten, alléén dat invullen wat U zelf heeft waargenomen. Stuur ook gerust een onvolledige soortenlijst (zowel qua gebied als voor de soorten), elk gegeven wordt verwerkt.

De coördinator en de sub-coördinatoren in Uw distrikt (zie verder in dit blad voor adressen en bijbehorende sub-distrikten) zullen U in 1975 begeleiden met de inventarisatie. Zijn er vragen over de hand-leiding, codelijst of over bep. vogels, neem dan contact met hen op.

Verder is het onze bedoeling uiteraard om aan het Atlas-project in de provincie zoveel mogelijk publiciteit te geven via alle kranten en blaadjes. Heeft U suggesties hierover of adressen van potentiële medewerkers (U krijgt géén verzilverd theelapeltje!) dan even een telefoontje of briefkaart naar de distriktscoördinator.

Na de laatste ledenvergadering van de Stichting Avifauna Groningen is het aantal medewerkers na veel enthousiaste aanmeldingen gekomen op 30.

U ziet wel, willen we alle hokken gaan bezetten voor 1975, dan is er voor gegadigden nog alle gelegenheid een hok uit te kiezen (zie kaartje) en zich op te geven bij genoemde adressen!

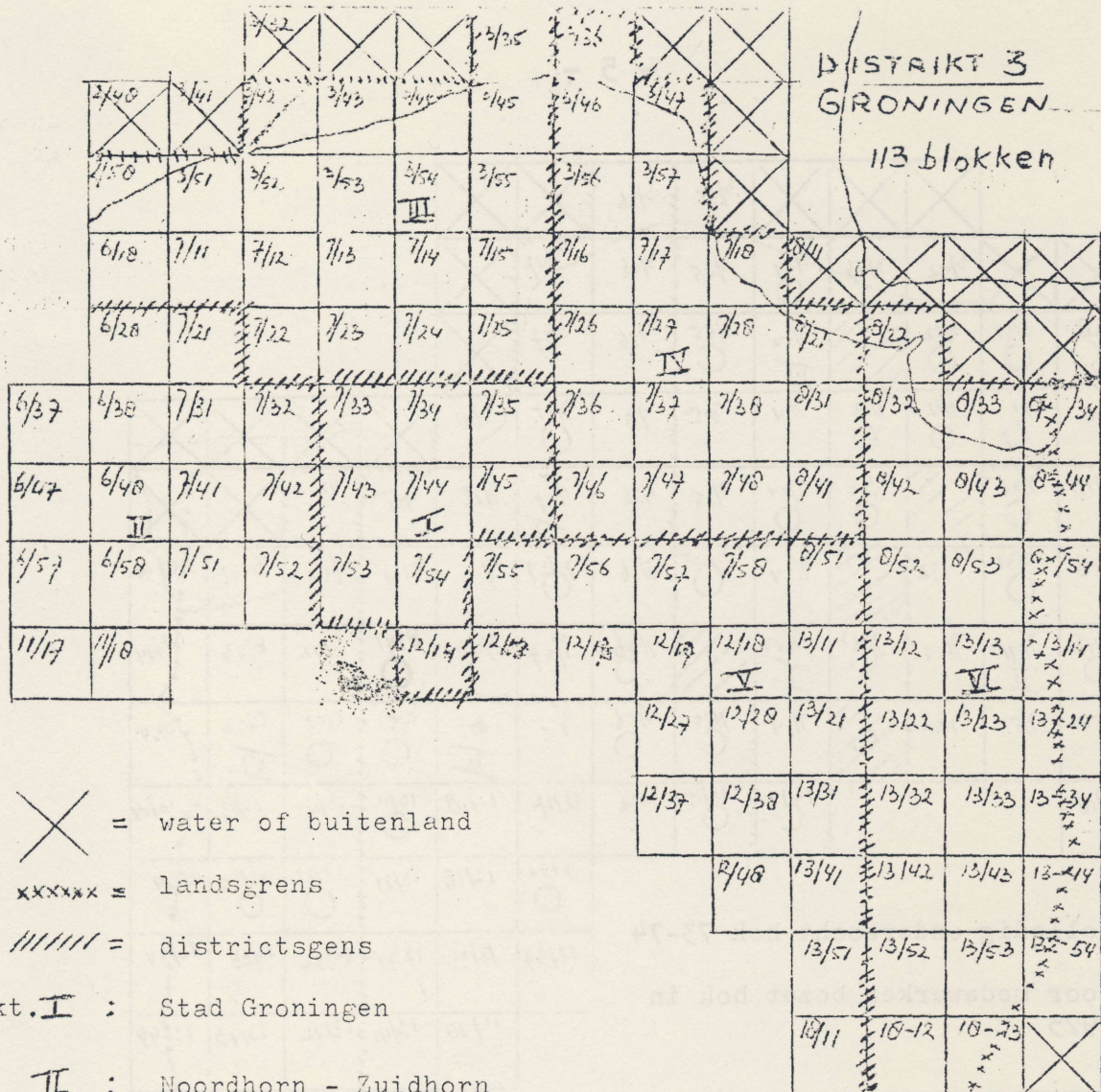
Wie van de leden en uiteraard ook de niet-leden die dit blad ontvangen, die zich nog niet aangemeld hebben, wilt meedoen?

Graag direkt opgeven voor het komend broedseizoen (1 mrt).

WANT VOGELS ZIJN WAARDEVOL, GEVEN LEVENSVREUGD. VORMEN MET AL HET ANDERE DE NATUUR. BESCHERM ZE, DOE ER OOK IETS AAN!

Distriktscoördinator van
Groningen:

Guido Meeuwissen
Breede 3
Warffum. tel. 05950-2942

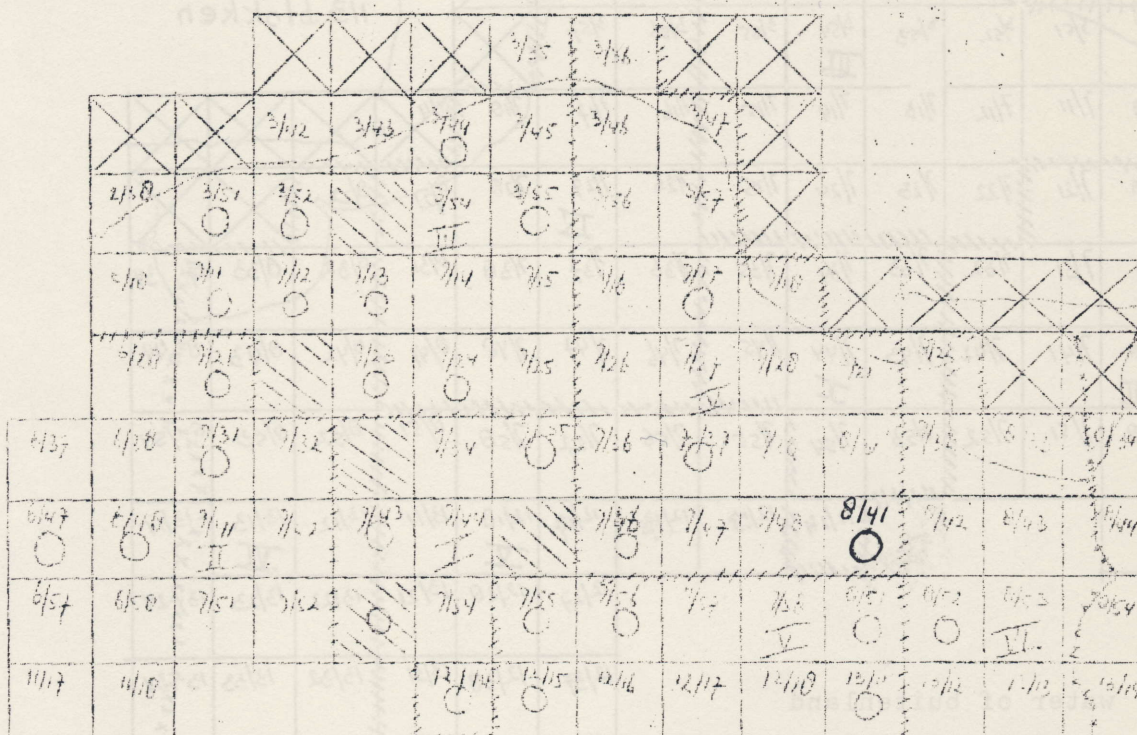

Voor Lijst van sub-coördinatoren:

- Distrikt. I. Guido Meeuwissen Breede 3 Warffum 05950-2942 (tevens coördinator gehele distrikt Gron.)
- II. Dr. R. J. de Meijer Oldenoert 44 Leek 05945-2181.
- III. Guido Meeuwissen
- IV. Dhr. J. Hoving Hoofdweg 143 Siddeburen tel. 05983-505 en
Dhr. J. Glas Kappershuttenweg 5 Hellum.
- V. Dhr. L. B. Scholtens Jr. Noorderstraat 182 Sappemeer 05980-3018
- VI. Mej. C. M. Nieuwenhuys Kastanjelaan 91 Winschoten 05970-4973

N.B. In het distrikt Groningen worden alleen die hokken voor het Atlas-project geïnventariseerd zoals deze zijn aangegeven en volgens bovenstaand kaartje. Gedeeltes van de provincie Groningen die hierboven niet zijn ingetekend en merd vallen onder de daarop volgende distrikt. I. en II. en Drenthe (het Lauwerszeegebied valt bijv. geheel onder Friesland).

Ook de gedeeltes van hokken in Duitsland worden uiteraard niet geteld op soorten.

= volledig onderzocht hok '73-74

= door medewerker bezet hok in 1975

Lijst van hokken, die in 1973 en 1974 volledig onderzocht zijn (zie kaartje)

3 - 53	Warffum	G.Meeuwissen '73
7 - 33	Adorp	P.v.Dorssen '74
7 - 22	Ezinge	M.B.v.Eerden '74
7 - 45	Harkstede	Fam. van Klinken '74
7 - 53	Paterswolde	B.van Dijk, B.Bulder, E.v.d.Werf '74

Lijst van hokken en naam/adres van de medewerkers tot nog toe voor 1975

hok	grootste plaats	naam en adres medewerker
3 - 44	geén	G.Doornbos Emmaweg 70 Uithuizen
3 - 55	uithuizen	1. Dr.C.P. Sikkema Plantsoenstraat 24 Groningen 2. R.Rubertus Oosterstraat 13 Uithuizen
3 - 52	pieterburen	Drs. G.Jager Van Berumstraat 5 Zuidwolde
3 - 51	kloosterburen	Mej. E.H. Kromme Hoofdstraat 24 Kloosterburen
7 - 13	baflo	1. G.Meeuwissen Breede 3 Warffum 2. D.Jongman Breede Warffum
7 - 11	leens	P.Lindenbergh Mernaweg 101 Wehe den Hoorn
7 - 12	eenrum	J.J.Hoof Dr.Posthumuslaan 18 Eenrum
7 - 23	winsum	L.Oudman Dr.C. Hofstede de Grootkade 43 Gron.
7 - 21	oldenhove	1. M.B.v.Eerden Elzenlaan 36 Groningen 2. J.de Jonge Vondellaan 77-1214 Groningen
7 - 31	noordhorn	E.B. Veldkamp Henri Dunantlaan 23 Groningen
6 - 47	grootegast	H.R.Dolfien Van Panhuyslaan 11 Leek
6 - 48	niekerk	Drs.H.v.Zon Reitsemaburchtstraat 2 Grijpskerk
7 - 35	ten boer	Familie van Klinken Scheperweg 26 Haren
7 - 43	groningen	1. B.Bulder a/b Nieuwe Zorg Hoornsedijk t/o 2 2. B.v.d.Dijk post Groningen 3. E.v.d.Werf

- vervolg hokkenlijst - -- 6 --

hok	grootste plaats in/h hok	naam en adres v.medewerker
7 - 53	paterswolde	L.B.Bulder 2.B.v.d.Dijk 3.E.v.d.Werf
7 - 17	holwierde	K.N.N.V. Delfzijl p/a secr.S.H.Veenstra Burg.L.v.Aduardstraat 13 Appingedam
7 - 37	siddeburen	1. J.Hoving Hoofdweg 143 Siddeburen 2. J.Glas Kappersshuttenweg 5 Hellum
7 - 46	slochteren	1. Drs.H.Wijnandts Noorderweg 15 Slochteren 2. Drs.B.v.d.Burg
→ 8 - 41	westeind	Drs.P.Glas Oosterweg 63 Haren
7 - 55	foxhol	Drs.J.A.de Boer Boterdiep W.Z.4 Zuidwolde
7 - 56	hoogezand	L.B.Scholten Jr.Noorderstraat 182 Sappemeer
12- 15	noordlaren	V.H.J.Gooskens Groenendaal 57 Groningen
8 - 51	scheemda	C.Bouwer Stationsstraat 34 Scheemda
13- 11	westerlee	Mej.C.M.Nieuwenhuys Kastanjelaan 91 Winschoten
12- 27	wildervank	Drs.J.M.Kochhaas Landbouwstraat 21 Wildervank
8 - 52	winschoten	Drs.J.A.Loterijman Wilhelminasingel 40 Winschoten
13- 22	wedde	P.J.v.Dorssen Sterremuurweg 21 Haren
12- 14	glimmen	S.de Bie Nieuwe Ebbingestraat 84A Groningen
7- 24	bedum	1. Mej.L.Groen Pr.Bernardlaan 2 Bedum 2. Mej.Dra.T.Pinkster Lijnbaan 31 Bedum
13- 23	vriescheloo	Drs.J.Hulscher Rijksstraatweg 305 Haren

Totaal : 37 medewerkers in 30 uitgegeven hokken.

Aan de hand van deze lijst kunt U zien wie in welk hok werkt, en met wie U eventueel contact kunt opnemen als U na keuze in hetzelfde hok wilt gaan werken. Bij voorkeur echter een hok uitkiezen op het kaartje wat nog niet is gearceerd of geen cirkeltje heeft. En als U nu helemaal terwille wilt zijn neem dan een hok in Westerwolde (distrikt boertange)ons moeilijkste gebied.

Hierop inhakend een korte schets over het verloop van de inventarisatie v.d.hokken voor het Atlas-project in het afgelopen seizoen (74).

Toen werd voor het eerst een serieus begin gemaakt, zij het bescheiden, in distrikt 3. We startten met een groep van + 30 mensen. Vooral rond de stad Groningen werden hokken bezet. Deze medewerkers stuurden 14 ingevulde broedvogellijsten op, die inmiddels zijn doorgestuurd naar de Landelijke coördinator op het R.I.N.te Leersum. Een volledige bewerking v/h hok lieten 4 lijsten hiervan zien. Van de resterende 10 lijsten kwamen eveneens zeer waardevolle gegevens binnen. Deze hokken kunnen volgend jaar nog verder afgewerkt worden en zijn daarom ook blank gelaten op het kaartje. Sommige zijn al praktisch klaar.

Alle medewerkers van afgelopen seizoen willen wij hierbij van harte bedanken voor hun getoond enthousiasme en inzet !

bldz 320 : CODELIJST

- / Kolom A : = aanwezig
- / code 0 Soort waargenomen, een of meermalen, in het broedseizoen buiten het broedbiotoop (met soort wordt hier bedoeld een soort die volgens de "Avifauna van Nederland" als broedvogel bekend staat; b.v. kokmeeuwen of kemphanen boven een bos; een lepelaar in een sloot in een dorp; een visdiefje boven een stadsgracht).
- / Kolom B := mogelijke broedvogelsoorten
- / code 1 Soort waargenomen, een of meerdere malen, in het broedseizoen in het broedbiotoop.
- / Kolom C : = waarschijnlijke broedvogelsoorten
- / code 5 Baltsgedrag (ook copulatie)
- / Kolom E : Aantal broedvogels in het blok (kan alleen ingevuld worden als kolom C en/of D gecodeerd is).
- / N.B. exakte aantallen in het blok (indien bekend) worden () tussen haakjes vermeld.

bldz. 321 Tabel 2 De broedvogellijst.

Na nr. 574 RGo kunnen op de open ruimten uitsluitend die soorten ingevuld worden die niet op de broedvogellijst voorkomen, maar wel in het betreffende geval tot de nederlandse broedvogels gerekend kunnen worden. Verwilderde huisduiven, rotsduif, zouden hier dus ingevuld kunnen worden als men er zeker van is dat ze ook werkelijk in wilde staat broeden. Evenzogoed zou men een broedgeval kunnen vaststellen van een soort die nimmer in Nederland heeft gebroed. Ook deze soorten dient men hier te vermelden.

bldz. 319 D. Enkele aanwijzingen voor de veldwaarnemingen.

In 1973 is geconstateerd dat in het veld de notities veel beter in een notitieboekje gemaakt kunnen worden. Thuisgekomen verdient het dan aanbeveling de hoogste zekerheidscoderingen met potlood per soort op een broedvogellijst te vermelden. Bij een volgend bezoek aan het terrein (blok) kunnen dan indien nodig, de potloodnotities op de broedvogellijst en eenvoudig verbeterd en/of aangevuld worden. Aan het eind van het broedseizoen kan hieruit dan heel gemakkelijk een eindlijst samengesteld worden. Uiteraard wordt deze eindlijst in inkt gezet, verder volledig ingevuld en aan de achterzijde van de kaart aangevuld met bijzonderheden en data van eventuele zeldzame broedvogels. In tegenstelling tot wat in de handleiding is vermeld, moet de eindbroedvogellijst van één blok in DUPLO of van meerdere blokken in DUPLO aan het eind van het broedseizoen naar de betreffende districtscoördinator worden opgezonden.

Algemeen: Wilt U meer weten over het inventariseren van broedvogels in Uw hok dan is de uitgave van de K.N.N.V. (Kon.Ned.Natuurhist.Ver.) een zeer goede hulp hierbij. Van elke soort, die als broedvogel in Nederland bekend staat, wordt in deze handleiding het broedbiotoop, de inventarisatietijd, de wijze van inventariseren en de bijzonderheden van die soort vermeld. Te bestellen bij : het Bureau van de K.N.N.V.

secre. C. Jansma

Hoogwoud N.H. tel. 02263 - 1445

De K.N.N.V. mededeling nr. 96 "Handleiding voor het inventariseren van broedvogels in Nederland, door de Vogelwerkgroep Grote Rivieren". (Wordt franco toegezonden na ontvangst van de prijs op postgiro 13028 van bovengenoemd bureau.